

Ali je zniževanje mezd verižništvo ali ne?

Ni se še mnogo razpravljalo o tem, ali je zniževanje mezd verižništvo in navijanje cen ali ne. Zakoni o tem ne govore jasno, dasi imamo zakon proti navijanju cen. Hišni posestniki smejo navijati najemnine kolikor hočejo, dasi je bil že napol obljubljen zakon, ki bo kaznoval hišne posestnike, če navijajo najemnine. Potreben bi bil tak zakon. Toda v isto vrsto spadajo tudi prenizke mezde, ki ne zadoščajo za existenco delavca in njegove rodbine.

Vsi ti zakoni, ki imajo namen štiti socialno šibke sloje, nastanejo iz socialnih potreb, to je, z njimi se hoče olajšati socialni položaj šibkih slojev. O trgovcih pravi zakon, da zadošča 20% kosmatega dobička; višji pribitek na cene je navijanje cen. Navijanje cen se pa ne more presojati samo iz tega vidika. Mnogo važnejše in socialnejše je stališče, da mora imeti vsak državljan vsaj take prejemke, ki mu jamčijo socialno existenco, v kateri mu ni treba stradati in se odrekati drugim življenjskim potrebščinam bodisi telesnim ali duhovnim. Ta moment je v socialnem življenju mnogo pomembnejši, ker razjeda in uničuje ne samo posameznike, ampak uničuje človeško družbo. Zato je družba že sama po sebi dolžna, če razume svojo nalogo, storiti vse, da se dvigne splošni socialni položaj, ne pa le socialni položaj ene plasti družbe.

Po naši presoji in morali, ki ji pač nihče ne more ugovarjati, je tukaj absolutno potrebna prav vestna kontrola nad tem vprašanjem. Danes znižujejo podjetniki mezde kar povprek. Nihče jih niti ne vprašuje, če je to z njihovega stališča potrebno, še manj se pa kdo briga, kako naj delavstvo izhaja s svojimi sramotno nizkimi prejemki, dasi je to, kakor smo že zgoraj povedali, najvitalnejšega pomena. Mezdni delavci in njih existenca ne obstajajo v državi; nobenih zakonov ni, na katere bi se sklicevali, kadar stradajo, hirajo in so nezaposleni. Nobenega zakona ni, ki bi delavcem garantiral socialni položaj, kadar imajo delo, nobenega zakona ni, ki bi delavca tudi drugače v tem pogledu dovolj štital.

V tem oziru je zakonodaja še nepopolna in delavstvo, ki bi moralo biti povsem enakopravno, je tu izročeno kapitalistični, oziroma podjetniški spekulaciji.

Za nas je jasno, da spada zniževanje mezd in preslabo plačevanje delavstva prav tako pod navijanje

cen, kakor navijanje cen pri trgovskem blagu, ker v obeh primerih se na nemoralni način poslabšuje pre-slabi socialni položaj velikih množic delavstva. Oba primera imata sličen efekt le s to razliko, da to navijanje

cen prizadeva množice in jih uničuje polagoma a sigurno.

V tem vidimo zlo. Tu je potrebna kontrola, tu zakon proti oderuhom, da se izboljša splošni socialni položaj.

Slovesno praznovanje obletnice ustave v Nemčiji.

K praznovanju obletnice ustave se je zbralo nad 40.000 »rajhsbanerjev« iz Porenja in Westfalske. Na proslavi je govoril pruski notranji minister socialni demokrat Severing. Po slavnosti je bil obhod. Republikansko slavnost je pozdravilo z brzojavko 15 francoskih organizacij, ki štejejo okoli 3.000.000 članov, v ka-

teri izrekajo zaupanje »rajhsbanerju«, da bo v Nemčiji zmagala republika, ki zahteva tesno sodelovanje med Francijo in Nemčijo v interesu svetovnega miru. Ta socialno-demokratska manifestacija kaže jasno odločnost nemške socialne demokratičije v borbi za ljudske pravice.

Doma in po svetu.

V Rusiji, pravijo, so pomorili v šestih letih 1.765.000 ljudi. Reka krvi kliče po maščevanju. Res je to, to je krščansko geslo. Ne odobravamo moritev; moritev ljudi je znak človeka bestije; človeka bestije tudi tistega, ki kliče po novih moritvah iz maščevanja. V Rusiji imajo svoje zakone in svojo moralo. Po teh so obsojali na smrt, dasi morda ni bilo potrebno, morda tudi zmotno. Imamo pa še celo vrsto moritev po svetu; moritve, ki so na videz popolnoma — nedolžne. Dvajset milijonov delavcev je brez posla; še več milijonov delavcev strada v bedi od zibelke do rane smrti: dvajset, trideset, štirideset let prej, kakor bi bilo treba po njih naravni konstituciji. In če pogledamo v statistiko smrti otrok, tedaj vidimo, da skoro 50 odstotkov otrok bednih staršev pomrje v prav rani mladosti ali nekoliko pozneje zaradi oslabelosti po tej povzročeni bolezni. Tu ne teče reka krvi dveh milijonov ljudi v šestih letih, ampak desetih, morda dvajsetih milijonov ljudi v enem letu. In mi ne kličemo po maščevanju in po ajdovski osvetti, ampak po izboljšanju socialnih razmer.

Novi jugoslovanski finančni minister. Londonski poslanik dr. Gjurić je bil imenovan za finančnega ministra. Gjurić je po svojem imenovanju takoj obiskal Beograd, pa je potem ostal še nekaj časa v inozemstvu. Finančni minister ima v današnji splošni krizi veliko vlogo.

Novi potni listi. Dosedanji potni listi se zamenjajo z novimi. Nove potne liste prično upravne oblasti izdajati dne 1. septembra in dalje. Tudi zunanji jugoslovanski konzulati v evropskih državah začno izdajati potne liste 1. septembra, konzulati

gledal, da so mu Indijanci iz opreznosti izmaknili vesla. Odbil je čoln od brega, planil vanj ter se ulegel na dno čolna. Indijanci so streljali v čoln, a ga niso prebili. Struja je gnala čoln k obali. Indijanci so ga imeli spet v svojih rokah. Zmagoslavno so ga vlekli v svoje taborišče ter trdno privezali na neko drevo. Preden so ga ubili, so hoteli še preizkusiti njegovo vztrajnost. Metali so svoje sekirice tako spretno, da so se tik belčevega telesa zadirale v drevo, ne da bi ga ranile. Toda belec ni niti trenil z očmi. Potem so naložili grmado krog njega. Že so hoteli zažgati grmado — tedaj se je zasvetilo med drevjem: četa angleških vojakov je bila obkolila taborišče. Še pred solničnim vzhodom so ležali Indijanci kot požeto žito mrtvi v gozdu.

Tako se je godilo takrat in tako se godi še vedno. Kaj so mogli naši očetje proti belcem, ki so v vedno večjih trumah preplavljali našo deželol Res je, da so Indijanci znali biti strašni, če je bilo treba ujeti žrtve mučiti in skalpirati. Toda tudi v tem so našli v belcih svoje mojstre. Da, rečem ti, beli mož, godi se nam kot bivolum, le da je naš rok nekoliko daljši od njihovega. Kmalu bo poslednji rdečkožec izginil. Z njim bo izumrlo celo človeško pleme in njegov sled bo izginil s sveta. »

(Prirejeno po Svenu Hedinu.)

Verski socialisti v porenski Pfalci.

Verski socialisti v renski Pfalci so imeli dne 1. in 2. avgusta t. l. v Kaiserslauternu deželno konferenco, katere so se udeležili tudi zastopniki iz Badenske, Hesenske in saarskega ozemlja. Župnik Wambsgauss (iz Neuhofta) je poročal v pozdravnem nagovoru, da je pfalski cerkveni svet povabilo na konferenco odklonil; dva člana cerkvenega sveta sta na dopustu, dva pa imata druge posle.

Badenski predsednik prof. dr. Dietrich (iz Mannheim) je govoril o »našem boju za socializem in krščanstvo«. Cerkev je meščanska in misli meščansko. Pradede verskega socializma bi mogli iskati v krogu okoli Saint Simona in Weilinga; od njih se razločuje današnje versko-socialistično gibanje po svojem marksističnem naziranju. Izpremenitev in izboljšanje sveta se ne more izvajati s socialnim mišljenjem.

Mestni župnik dr. Schenkel (Stuttgart), pisec nedavno izišle knjige »Dvojni obraz krščanstva« je razpravljal o sporednosti med socialističnim in krščanskim končnim ciljem. Nemška socialna zakonodaja vsebuje pravi krščanski duh, zahteva ljubezen do bližnjega in bratstvo — pomoč mladim starim, zdravim bolnikom, zaposlenim nezaposlenim — ter to zakonito zagotoviti. Tudi politični cilji socialistov, zanihanje vojne, ustvaritev pravičnega reda, se ujema s pravimi krščanskimi zahtevami.

Na dobro obiskani javni manifestaciji je župnik Eckert (Mannheim) pozivljaval cerkev k izpreobrnitvi in k javnemu priznanju svoje zmote v mesecu avgustu 1914. Cerkev molči tudi danes k ponovni vojni propagandi, toda — prireja patriotične spominke dneve. Ob taki nespo- sobnosti cerkve utegne marsikdo obupati, in župnik Eckert svari cerkev pred nadaljnjim molčanjem spričo sedanjih perečih vprašanj. —

Število oficirjev pa znižal.« — Sicer pa nima še španska vlada trdnega programa in vsak minister daje drugačne izjave.

Oklic profesorja Einsteina na razorožitev. Profesor Einstein je izdal oklic, s katerim pozivlje učeniške, študente in delavce, da ustanove fond za pobijanje vojne. S plametičimi besedami se obrača Einstein na žene in može 56 držav, naj store proti vojni več kot da samo proti njej govore.

Bombni atentat tudi na vlak italijanske kraljevske dvojice. Povodom spuščanja v morje največje italijanske ladje »Rex« v Genovi, katere slovesnosti sta se udeležili tudi italijanski kralj in kraljica, je pri povratku bila vržena bomba pod dvorni vlak, ki pa je povzročila le malo materijalne škode. Bomba je namreč predčasno eksplodirala in vlak je srečno pasiral omenjeno mesto ter dospel v Sant' Anna di Boldieri, kjer biva kraljeva družina na letovišču.

Oton Habsburški se ženi na italijanskem dvoru. Dne 18. avgusta se zaroči Oton Lothringen-Habsburg s hčerjo italijanskega kralja Manjo.

Velikanska povodenj na Kitajskem. Kakor poročajo časopisi iz Šanghaja, je nastala v okolici Hanghau velikanska povodenj, ki je zahtevala veliko človeških žrtev. Vsled te katastrofe je nastala tudi v omenjenem kraju grozna lakota, tako da umrje dnevno na stotine ljudi.

Na Kitajskem se je zrušila bolnica. Na Kitajskem so imeli velike poplave. Ker je bila zemlja razmočena, se je v Hanghau zrušila bolnica, kjer je našlo smrt 400 oseb. Bolnišnica je bila vsekakor površno zgrajena.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Celje.

Tombola »Svobode«, ki bi se imela vršiti preteklo nedeljo, dne 2. avgusta, je vsled tehničnih težkoč bila preložena na nedeljo, dne 23. avgusta. Ta dan se bo zanesljivo vršila. Dobitki vedno bolj naraščajo in je treba reči, da se toliko lepih stvari vidi komaj v kaki prvovrstni prodajalni. Število dobitkov prekaša vsako pričakovanje in je že sedaj jasno, da se bo moglo dati kakih 20 tombol in bo še toliko ostalo, da do malega ne bo odšel nihče praznih rok.

Prodaja tombolskih kart kljub veliki krizi prav lepo napreduje, posebno zadnje dni. Vsi prijatelji »Svobode« in delavskega pokreta naj smatrajo za svojo dolžnost, agitirati za to tombolo, ki ima tako lep namen.

Prijatelji prirode, podružnica v Celju, bo v najkrajšem času ustanovljena. Pravila so bila oblastem naknadno po popravku zopet predložena in je zakoniti rok te dni potekel. Interesenti, ki žele kakih pojasnil ali ki žele pristopiti k društvu, naj se zglase v Delavski zbornici v Celju vsak ponedeljek med 7. in 8. uro zvečer.

Jesenice.

Pri nas je vedno kaj novega. Po bombnih atentatih, oziroma eksploziji peklenjskih strojev v ponedeljek popoldne, smo doživeli še nekaj nesreč večjega in manjšega obsega. Nedelja je pa veljala predvsem tekmi, ki se je napovedala med sportnim odsekom »Svobode« in sportnim klubom »Bratstvo«. Tekma je bila iz mnogih ozirov zelo zanimiva, posebno, ker so se že vnaprej napovedovali rezultati itd. Izid je pričakovala vsa jeseniška sportna javnost z izredno pozornostjo. Na tekmi sami je vladalo preveliko »navdušenje«, ki zasluži bolj grajo kot pa priznanje. Tekma se je odigrala zelo ostro, kar je deloma tudi razumljivo. Njen rezultat je pa marsikoga presenetil. Zmagala je »Svoboda« s 3 : 2 in tako parirala vse podcenjevanje.

25 letni jubilej jeseniške svobodne strokovne organizacije se proslavi kar najsvetanejšje. Kot uvod bo predvajal film »Ciankalij«. V soboto, 15. avg., se vrši svečana akademija »Svobode« s sledečim sporedom: Pozdrav živim, recitacija. — Pozdravni nagovor s. Teplýja iz Ma-

ribora in igra »Tragedija v kleti«. Recitacijo in igro je napisal mladi proletarski književnik in jeseniški fabriški delavec Tone Čufar. Drugi dan, 16. avgusta, je promenadni koncert kovinarske godbe, potem pa veliko zborovanje jeseniškega delavstva, ki slavi jubilej svoje organizacije ter obenem združni dan. Popoldne je spominsko slikanje in vrtni koncert ter prosta zabava. Na zborovanju bodo govorili predstavniki vrhovnih forumov strokovnih in združnih ter tudi kulturnih organizacij. Delavski dom se za to lepo priliko okraši in razsvetli. — Naj na tej proslavi nikogar ne manjka.

Studenci pri Mariboru

Za intenzivnejše kulturno delo v Studencih. Podružnica »Svobode« v Studencih je sklicala minuli petek članski sestanek, na katerem je predsednik s. Alojz Divjak podal izčrpno poročilo o dosedanjem delu, katerega je izvršil podružnični odbor. Naglašal je težkoče, katere se je moralo premagati, zlasti je povdarjal, da vlada neke vrste apatija starejših sodrugov napram »Svobodi«. Poročal je tudi dalje o finančnem uspehu zadnje tombole, ki bi bila lahko še boljše izpadla, če bi se ne bila vršila iz gotove strani protiagitacija. Na povabilo odbora je s. Petejan poročal o pomenu kulturnega delovanja »Svobode« ter o potrebi izobrazbe vseh delavcev, pa bodisi, da so mladi ali starejši. Priporočal je

Ali si že dobil novega naročnika za »Delavsko politiko«, smatraj to za svojo dolžnost!

dalje studenskim Svobodašem, da gredo požrtvovalno na delo za pridobivanje novih članov, kakor tudi način, kako naj »Svoboda« vrši svojo kulturno misijo med delavci. Če se bo delalo brez vsake kričeče reklame in velikih prireditvev, si bo »Svoboda« pridobila zaupanje vseh delavcev, tako da bo kos svoji nalogi. Izvajanja s. Petejana so vzeli navzoči na znanje ter po stvarni debati, v katero so posegli ss. Divjak, Rusl, Haberl in drugi, sklenili, da bodo v bodoče delali po teh začrtanih smernicah.

Mladinski dnevi. Podružnica »Svobode« v Studencih pri Mariboru priredi dne 15. in 16. avgusta mladinske dneve. Spored: **Sobota, dne 15. avgusta,** popoldne ob 15. uri otroška prireditev; nato pa velika vstopnine prosta veselica, pri kateri sodelujeta dve godbi. **Nedelja, dne 16. avgusta,** veliki izlet z godbo k Sv. Križu. Odhod ob 5. uri od gostilne pri Beli zastavi. Del. kulturna in sportna društva, kakor tudi strokovne organizacije in prijatelji naše kulturne organizacije se naprošajo, da se te prireditve polnoštevilno udeležijo. Delavke, delavci, pošljite vaše otroke k tej prireditvi in podpirajte naše kulturne organizacije. Odbor.

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastonj**
14 karatno originalno ameriškansko

zlato nalivno pero

ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon,** (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev.**

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio« welt«. Naroča se Administration der »Radio« welt« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Šolske torbice, aktovke, kovčeki, preobleke za kovčke, damske torbice, denarnice, pasovi itd. Istotako tudi poceni popravila v novo otvorenjeni torbarni

JOSIP KARLO,
MARIBOR, Kopališka ulica šte. 2
(Scherbaumov paviljon).

**ELEKTROMEHANIČNA DELAVNICA
M. TRABI**

Maribor, Vodnikov trg 3, Tel. 2702

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

**Pristopajte k zadrugi
»DELAVSKI DOM«**

r. z. z. o. z. v Mariboru.

Pristopnina znaša 5 Din, delež 125 Din. Vsak delavec, delavka naj smatra za svojo dolžnost, da bo član te delavske zadruge.

**V tekstilnem bazarju
Vetrinjska ulica št. 15
Maribor**

se dobi dobro blago za ženske in otroške obleke po Din 8.—, 10.—, 12.— meter. Oglejte si pred nakupom.

Preminul je naš soustanovitelj in bivši podpredsednik načelstva

Dr. Danilo Majaron

predsednik odvetniške zbornice itd. v Ljubljani.

Ranjki je deloval z njemu lastno energijo nesebično in neumorno v procvit zavoda dolgo vrsto let, odprtega srca pa je z brezplačnimi nasveti pomagal nebroj sodrugom naše zadruge.

Preblagemu možu, plemenitega, najčistejšega značaja naša hvala in nekaljen spomin v globoki hvaležnosti!
Lahka mu rodna zemlja!

LJUBLJANA, dne 7. avgusta 1931.

Splošno kreditno društvo

r. z. z. o. z.

Ljubljana, Aleksandrova cesta šte. 5.

**PIŠARNIŠKE
POTREBŠČINE**

**PAPIRNICI
LJUDSKE
TISKARNE**
SLOMŠKOV TRG 6

**Kupujte svoje
potrebščine
pri naših
inseren-
tih.**

**PRISTOPAJTE K ZADRUGI
»DELAVSKI DOM«**
Maribor, Frankopanova ulica 1.

NI POTREBA

skrbeti, kje si boste nabavili **obleke, čevlje, sandale, perilo, klobuke,** ter **vsakdanje potrebščine,** ker kupite iste po zelo solidnih cenah pri

JAKOB LAH, Maribor, Glavni trg 2.

Oglejte si izložbe in zalogo!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon šte. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

**v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Rotovski trg šte. 6.**

**Posojila dajemo po
ugodnih pogojih!**

**Vloge obrestujemo po 6¹/₂%
proti trimesečni odpovedi.**